

Beszámoló a Nemzeti Hírközlési Hatóságnak az elektronikus aláírással kapcsolatos szolgáltatást nyújtók körében végzett 2008. évi ellenőrzési tevékenységéről

1. Bevezetés

Az elektronikus aláírásról szóló 2001. évi XXXV. törvény (Eat.) 20. §-a alapján a Nemzeti Hírközlési Hatóság (NHH) ellátja a Magyarországon lakóhellyel, vagy székhellyel rendelkező, nyilvánosság számára szolgáltató elektronikus aláírással kapcsolatos szolgáltatást nyújtók (továbbiakban: szolgáltató) hatósági felügyeletét. Az NHH szervezetén belül ezt a tevékenységet az NHH Hivatala Informatikai Szabályozási Igazgatóság végzi.

A felügyelet célja annak biztosítása, hogy a szolgáltatók működése megfeleljen az Eat-ban, valamint más releváns jogszabályokban, illetve a szolgáltatók által teljesíteni vállalt szabályzatokban és általános szerződési feltételekben foglalt követelményeknek.

Ennek biztosítására a Hatóság az Eat. 20. § (2) bekezdése alapján helyszíni ellenőrzést is végezhet, az ellenőrzéshez szükséges helyiségekbe beléphet, iratokat, adathordozókat, tárgyakat, munkafolyamatokat vizsgálhat meg, illetve a szolgáltató jelen lévő képviselőjétől és alkalmazottjától felvilágosítást kérhet. A Hatóság az Eat. 20. § (4) bekezdése alapján évente legalább egyszer átfogó ellenőrzést végez azoknál a szolgáltatóknál, amelyek minősített szinten nyújtanak szolgáltatást.

Amennyiben a Hatóság bejelentés alapján, vagy piacfelügyeleti tevékenysége során nem megfelelést észlel a szolgáltató működésében, az Eat. 21-23 §§ szerinti intézkedéseket, illetve szankciókat alkalmazhatja.

A Nemzeti Hírközlési Hatóságnak az elektronikus aláírással kapcsolatos feladat- és hatásköréről szóló 45/2005 (III. 11.) számú Kormányrendelet 7. § alapján a Hatóság az elvégzett ellenőrzésről, valamint az annak során szerzett tapasztalatairól az adatvédelemre vonatkozó jogszabályok rendelkezéseinek figyelembevételével minden évben éves összesítő jelentést készít, amelyet a tárgyévét követő év április 30-ig nyilvánosságra hoz.

A Hatóság felügyeleti tevékenységével kapcsolatos határozatait nyilvánosságra hozza, ezek a következő Internet címen érhetők el:

<http://www.nhh.hu/?id=dokumentumtar&mid=2466&lang=hu>

2. A 2008. év során végzett piacfelügyeleti tevékenység

a) Szolgáltatások nyilvántartásba vétele, nyilvántartással kapcsolatos feladatok

A GIRO Zrt. 2008. június 30-án a Hatósághoz kérelmet nyújtott be, amelyben kérte, hogy az elektronikus aláírással kapcsolatos szolgáltatások nyilvántartásából az általa

nyújtott nem minősített hitelesítés-, illetve aláírás-létrehozó adat elhelyezése aláírás-létrehozó eszközön szolgáltatást törölik. Az Eat. 16. § szerinti eljárásban a nem minősített hitelesítés-szolgáltatással kapcsolatos adatok és nyilvántartások átadásával, megőrzésével és nyilvánosan hozzáférhetővé tételével kapcsolatban a GIRO Zrt. a NetLock Kft-vel állapodott meg. Ezt követően a Hatóság a kérelemnek helyt adva a szolgáltatásokat 2008. október 2-án kelt határozatával a nyilvántartásból törölte, a szolgáltatási tevékenység befejezésének napja a határozat jogerőre emelkedésének napja volt.

A Siemens Zrt. 2008. szeptember 5-én kérte minősített elektronikus archiválás szolgáltatókénti nyilvántartásba vételét, amellyel kapcsolatban a Hatóság az előírt eljárást lefolytatta, és a kérelmezőt 2009. január 13-án kelt határozatával nyilvántartásba vette. Az Eat. 20. § (3) bekezdése szerinti, a szolgáltatás megkezdését követő átfogó helyszíni ellenőrzésre már 2009. évben került sor.

b) Szolgáltatások felügyelete:

A Hatóság a 2008. évben elvégezte mind a négy, nyilvántartásában már korábban is minősített szolgáltatást nyújtóként szereplő szervezet (MÁV Informatika Zrt., Magyar Telekom Nyrt., Microsec Kft., NetLock Kft.) kötelező éves helyszíni ellenőrzését. Mind a négy szolgáltató kínálatában megtalálható a hitelesítés-szolgáltatás, az időbélyeg-szolgáltatás és az aláírás-létrehozó adat elhelyezése aláírás-létrehozó eszközön szolgáltatás, így az ellenőrzés mindhárom szolgáltatásra kiterjedt. A Microsec Kft. esetében a fentiek mellett az ellenőrzés tárgyát képezte a minősített elektronikus archiválás szolgáltatás is.

Az ellenőrzés során a Hatóság kiemelten vizsgálta a szolgáltatók működésében az eltelt egy év alatt bekövetkezett változásokat. Ennek keretében áttekintette a szolgáltatók szabályzatainak, szervezetének, eljárásainak, informatikai rendszereinek, valamint a rendszerek és a szolgáltatás környezetének változásait. A dokumentumok áttekintésén és a szolgáltatók szóbeli beszámolóin túl egyes folyamatok működését helyszíni ellenőrzés keretében is vizsgálta. Emellett a szolgáltatóktól információt kért a működésük során bekövetkezett rendkívüli eseményekről, az ezek kezelésére és – amennyiben lehetséges – megelőzésére tett intézkedéseikről is. Ugyancsak kitért a Hatóság a szolgáltatók működésével kapcsolatban a korábbi ellenőrzések során határozatba foglaltak teljesítésére, a nem megfelelések javítására tett intézkedések körében utóellenőrzést folytatott le.

A minősített szolgáltatók ellenőrzésének alapján megállapítható volt, hogy a szolgáltatások működése az előző ellenőrzés óta eltelt egy év alatt általában véve megfelelt a jogszabályok és a szolgáltatói szabályzatok követelményeinek, a Hatóság által tett észrevételek nyomán azonban nem minden esetben tették meg a szolgáltatók a szükséges intézkedéseket határidőre. Az ellenőrzések során megállapított nem megfelelések korrigálására a szolgáltatókkal egyeztetett, határidőket is tartalmazó feladatlista alapján került sor, utóellenőrzésük a 2008. év során folyamatosan zajlott, illetve a 2009. évi piacfelügyeleti tevékenység keretében tervezett. Ugyanakkor a megállapított nem megfelelések – figyelembe véve a minősített szolgáltatások iránti,

folyamatosan bővülő, de összességében még alacsonyabb fokú keresletet is – nem voltak olyanak tekinthetők, amelyek a szolgáltatások megbízhatóságát és biztonságát alapvetően befolyásolták volna.

Az Eat. 21-23. § szerinti intézkedés alkalmazása minősített szolgáltató vonatkozásában nem volt szükséges.

A nem minősített szolgáltatók esetében a Hatóság az év folyamán folyamatosan figyelemmel kísérte a nyilvántartásában szereplő adatok aktualitását, illetve azt, hogy a Hatósághoz érkeznek-e a szolgáltatásokkal kapcsolatban bejelentések, panaszok. A szolgáltatók bejelentett adataiban történt változások tudomására jutása esetében kezdeményezte az érintett szolgáltatónál a bejelentés megtételét. A szolgáltatásokkal kapcsolatban bejelentés, panasz a Hatósághoz nem érkezett.

A nem minősített szolgáltatók esetében helyszíni ellenőrzésre, illetve az Eat. 21-23 § szerinti intézkedés, vagy szankció alkalmazására nem került sor.

A Hatóság az elektronikus aláírással kapcsolatos szolgáltatásokat nyújtók bejelentése alapján számos esetben elvégezte a szolgáltatásokhoz kapcsolódó módosított nyilvános dokumentumok jogszabályi megfelelőségére vonatkozó vizsgálatát és a módosított dokumentumok nyilvántartásba vételét.

A Hatóság 2008. július 9-én az Eat. 18. § szerinti hatáskörében eljárva meghozta és közzétette az elektronikus aláírással kapcsolatos szolgáltatások nyújtása során alkalmazható megbízható kriptográfiai algoritmusokról és paramétereikről szóló határozatát. Ennek nem kötelező mellékletében tette közzé az algoritmusokkal kapcsolatos, már jelenleg is előrelátható változásokat, amelyek az európai szabványosítással foglalkozó szakértői csoport ajánlásait követik. Ennek értelmében a szolgáltatóknak fel kell készülniük arra, hogy az SHA-1 lenyomatképző algoritmust fokozatosan valamely más, jelenleg megfelelően biztonságosnak tekinthető algoritmussal váltsák fel, illetve a végfelhasználók számára generált RSA algoritmust használó kulcsok hosszát 1024 bitről 1536, illetve később 2048 bitre növeljék. Mivel a szükséges változtatások a szolgáltatók saját rendszerei mellett az előfizetőknek kibocsátott tanúsítványokat, valamint az előfizetők által használt aláírás-létrehozó eszközöket és szoftvereket is mélyrehatóan érintik, ezért a Hatóság már 2008. tavaszán konzultációt kezdeményezett az érintettekkel, és felhívta a figyelmüket az időben elkezdett felkészülés fontosságára. A Hatóság a továbbiakban is kiemelt figyelemmel kísérte és kíséri az átállás folyamatát, törekedve arra is, hogy az az ügyfelek számára ne okozzon indokolatlan nehézségeket.

c) A közigazgatási hatósági elektronikus ügyintézésben alkalmazható elektronikus aláírásokkal kapcsolatos hatósági feladatok:

A közigazgatási hatósági eljárásokban felhasznált elektronikus aláírásokra és az azokhoz tartozó tanúsítványokra, valamint a tanúsítványokat kibocsátó hitelesítésszolgáltatókra vonatkozó követelményekről szóló 194/2005 (IX. 22.) Kormányrendelet (KR) 11. § szerint a Hatóság nyilvántartást vezet a közigazgatási

követelményeknek megfelelő hitelesítési rendekről és azokról a hitelesítés-szolgáltatókról, amelyek ezeket alkalmazzák.

A követelményeknek megfelelő új hitelesítési rend bejelentésére, illetve a már nyilvántartott hitelesítési rendek tartalmában változásokra a 2008. évben nem került sor.

A Hatóság az Educatio Kht 2007-ben benyújtott kérelme alapján 2008. januárjában vette nyilvántartásba a kérelmező közigazgatási követelményeknek megfelelő nem minősített hitelesítés-szolgáltatását. Ezt követően a szolgáltató által a már meglévő ügyfelek számára biztosítani tervezett átléptetési lehetőséggel kapcsolatban folytatott le ellenőrzést, azonban az átléptetés megvalósítására ténylegesen a szolgáltató döntése alapján végül nem került sor.

A KR, valamint a közigazgatási követelményeknek megfelelő hitelesítési rendek előírásainak való megfelelést a Hatóság a KR 11. § (7) bekezdésének megfelelően a 2008. évi piacfelügyeleti tevékenysége során, a szolgáltatás felügyeleti tevékenységbe integráltan végezte. Ennek során kiemelt figyelmet fordított a nem minősített tanúsítványok kibocsátását megelőző regisztráció, valamint az aláírás-létrehozó eszköz aláírónak való átadása során a jogszabályi követelményeknek megfelelő azonosítás biztosítására, illetve a vonatkozó szolgáltatói szabályzatok áttekinthető és az igénybevevők számára is érthető megfogalmazására, különösen azon szolgáltatók vonatkozásában, amelyek mind az elektronikus közigazgatási hatósági ügyintézésben felhasználható, mind pedig arra nem felhasználható tanúsítványokat párhuzamosan bocsátanak ki. Emellett kiterjedt még a vizsgálat arra is, hogy a KR. által az elektronikus közigazgatási hatósági eljárásban bizonyos esetekben előírt, az aláíró személyes adatainak egyezőségét vizsgáló viszontazonosítási eljárás végrehajtására az érintett szolgáltatók felkészültek-e.

Ugyanakkor megállapítható, hogy bár a közigazgatásban felhasználható tanúsítványok kibocsátására – nem túl magas számban – a 2008. évben is sor került, azok tényleges használata nem volt kimutatható, így viszontazonosításra vonatkozó kérések a szolgáltatókhoz nem érkeztek az év során.